

Content

INTRODUCTION/SUMMARY	6
1. INTRODUCTION TO VISEGRAD GROUP	8
1.1 Introduction	8
1.2 Basic geographic characteristics	8
1.3 Relief, water, climate, natural resources	10
2. ECONOMY	13
2.1. Introduction	13
2.2 Centrally planned economy	13
2.3 Economic growth	14
2.4 Internal and external economic equilibrium	16
2.5 Private sector development in the Visegrad countries	18
2.6 Industry	20
2.7 Agriculture	21
2.8 Transport	23
2.9 Energy	26
2.10 Conclusions: new challenges	30
3. SOCIETY	31
3.1 Introduction: The second pillar of sustainable development	31
3.2 Demography and health	33
3.3 Employment and incomes	36
3.4 Education, information and research	40
3.5 Production and consumption patterns	43
3.6 Other issues (ethnic issues, social pathology, consumer pa terns, etc.)	45
3.7 Conclusions: unsustainable society or social instability?	47
4. ENVIRONMENT	48
4.1 Introduction	48
4.2 Waste	48
4.3 State	51
4.4 Response	58
4.5 Conclusions: One giant leap forward, but several small steps needed	74
5. QUESTIONNAIRE RESEARCH	75
5.1 Introduction	75
5.2 Agenda 21 Assessment	76
5.3 Accomplishments and Constraints in Implementing Sustainable Development	79

ROAD TO SUSTAINABILITY - CONTENT

5.4 Governments and Sustainable Development.....	82
5.5 Important Domestic and Foreign Institutions Supporting or Restraining SD	82
5.6 Instruments to Implement the SD Principles	85
5.7 The Public and Sustainable Development	87
5.8 How to Go On?	89
5.9 Conclusion: No Need for Change	94
6. CONCLUSIONS	95
REFERENCES	267
ABBREVIATIONS	269

BOXES:

BOX 1.1 Map of the Visegrad countries	12
BOX 2.1 Agriculture in Poland in Hungary	22
BOX 2.2 Transport external costs.....	26
BOX 3.1 Transformation of health care system in Poland.....	36
BOX 3.2 Jobless World: Case of Poland and the Czech Republic.....	39
BOX 4.1 Quality of surface water in Visegrad region.....	54
BOX 4.2 Nature preservation in Poland.....	57
BOX 4.3 Problems of nature conservation in Hungary.....	58
BOX 4.4 Polish motorization trap - example of a negative policy development.....	59
BOX 4.5 Local Environmental Action Programme in Elk and Radom ...	64
BOX 4.6 Sustainable Cities in Slovakia.....	66
BOX 4.7 The National Sustainable Development Strategy of the Slovak Republic.....	67

FIGURES

Figure 2.1 GDP (real growth).....	15
Figure 2.2 Cumulative Growth (1993 - 2000).....	15
Figure 2.3 GDP Per Capita Expressed Using Purchasing Power Parity.....	15
Figure 2.4 Share of Government Budget Balance on GDP.....	15
Figure 2.5 Inflation Rate.....	16
Figure 2.6 Share of Current Account Balance on GDP.....	17
Figure 2.7 Share of Exports on GDP	17
Figure 2.8 Share of Imports on GDP	17
Figure 2.9 Foreign direct investments.....	18
Figure 2.10 Foreign debt	18
Figure 2.11 Industrial output.....	20
Figure 2.12 Agriculture output	20
Figure 2.13 Number of personal cars.....	24

ROAD TO SUSTAINABILITY - CONTENT

Figure 2.14 CO ₂ and NO _x emissions from energy use versus GDP in OECD countries	28
Figure 3.1 Birth rate	33
Figure 3.2 Total fertility rate	33
Figure 3.3 Population growth.....	33
Figure 3.4 Difference in age structure between years 2000 - 1990.....	33
Figure 3.5 Life expectancy at birth - women.....	34
Figure 3.6 Expenditure for health.....	36
Figure 3.7 Unemployment.....	37
Figure 3.8 Average gross nominal wage	38
Figure 3.9 University education	40
Figure 3.10 Expenditures on education.....	40
Figure 3.11 Expenditures for research, V4 countries countries.....	42
Figure 4.1 Emissions of SO ₂ , NO _x , VOC and GHG total.....	51
Figure 4.2 Share of environmental investments in the GDP.....	72

TABLES:

Table 1.1 Visegrad Group basic facts.....	8
Table 2.1 Cumulative Real GDP - V4 vs. EU-15	14
Table 2.2 Transport in V4, EU and OECD Europe.....	25
Table 3.1 Human development index (2000).....	47
Table 3.2 Change in Human development index (1990 - 2000).....	47
Table 4.1 Major pollutants - V4 vs. OECD (late 1990s).....	53
Table 4.2 Legal system of environmental protection in V4 countries	61

Obsah

ÚVOD/SHRNUTÍ	102
1. PŘEDSTAVENÍ VISEGRÁDSKÉ SKUPINY	104
1.1 Úvod	104
1.2 Základní geografické charakteristiky.....	104
1.3 Reliéf, vodstvo, podnebí a přírodní zdroje.....	106
2. EKONOMIKA	109
2.1. Úvod	109
2.2 Centrálně plánované ekonomiky.....	109
2.3 Ekonomický růst	110
2.4 Vnitřní a vnější ekonomická rovnováha.....	112
2.5 Rozvoj soukromého sektoru ve visegrádských zemích.....	114
2.6 Průmysl.....	115
2.7 Zemědělství.....	117
2.8 Doprava.....	119
2.9 Energie	122
2.10 Závěr: Nové úkoly	125
3. SPOLEČNOST	126
3.1 Úvod: Druhý pilíř trvale udržitelného rozvoje	126
3.2 Demografie a zdraví.....	127
3.3 Zaměstnanost a příjmy	131
3.4 Vzdělání, informace a výzkum.....	134
3.5 Vzorce výroby a spotřeby.....	137
3.6 Další faktory (národnostní otázky, soc. patologie, lidský rozvoj) ...	139
3.7 Závěr: neudržitelná společnost nebo společenská nestabilita?	141
4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	142
4.1 Úvod	142
4.2 Odpady	142
4.3 Stav	144
4.4 Odezva.....	151
4.5 Závěr: Obrovský skok vpřed, ale stále pár krůčků schází.....	166
5. DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM	167
5.1 Úvod	167
5.2 Hodnocení Agendy 21	168
5.3 Úspěchy a slabiny při uplatňování udržitelného rozvoje.....	171
5.4 Vlády a udržitelný rozvoj	174
5.5 Významné domácí a zahraniční instituce podporující a blokující udržitelný rozvoj.....	174

CESTA K UDRŽITELNOSTI - OBSAH

5.6 Nástroje k prosazení principů udržitelného rozvoje	177
5.7 Veřejnost a udržitelný rozvoj	179
5.8 Jak dále?	181
5.9 Závěr.....	186
6. ZÁVĚRY	187
POUŽITÁ LITERATURA	267
ZKRATKY	269
BOXY:	
BOX 1.1 Mapa zemí Visegrádu.....	108
BOX 2.1 Zemědělství v Polsku a Maďarsku	118
BOX 2.2 Externí náklady dopravy	121
BOX 3.1 Transformace zdravotnictví v Polsku.....	130
BOX 3.2 Svět bez práce - případ Polska a České republiky.....	133
BOX 4.1 Kvalita povrchové vody ve visegrádském regionu.....	148
BOX 4.2 Ochrana přírody v Polsku.....	150
BOX 4.3 Problémy ochrany přírody v Maďarsku.....	151
BOX 4.4 Polská past motorizace - příklad negativního vývoje politiky	152
BOX 4.5 Místní ekologický akční program LEAP v Elku a Radomi	157
BOX 4.6 Trvale udržitelná města na Slovensku.....	158
BOX 4.7 Národní strategie trvale udržitelného rozvoje Slovenské republiky.....	160
GRAFY	
Graf 2.1 HDP (reálný růst).....	111
Graf 2.2 Kumulativní růst (1993-2000).....	111
Graf 2.3 HDP na obyvatele vyjádřený paritou kupní síly.....	111
Graf 2.4 Podíl bilance státního rozpočtu na HDP	111
Graf 2.5 Inflace	112
Graf 2.6 Podíl účetní bilance na HDP	113
Graf 2.7 Podíl vývozu na HDP	113
Graf 2.8 Podíl dovozu na HDP	113
Graf 2.9 Přímé zahraniční investice	114
Graf 2.10 Zahraniční dluh	114
Graf 2.11 Výkon průmyslu	116
Graf 2.12 Výkon zemědělství.....	116
Graf 2.13 Počet osobních automobilů	119
Graf 2.14 Emise CO ₂ a NO _x z využívání energie proti HDP v zemích OECD, 1980-1998.....	123
Graf 3.1 Porodnost.....	128
Graf 3.2 Celková plodnost	128
Graf 3.3 Populační růst.....	128

CESTA K UDRŽITELNOSTI - OBSAH

Graf 3.4 Rozdíl ve věkovém složení mezi lety 2000 a 1990.....	128
Graf 3.5 Průměrná délka života - ženy.....	129
Graf 3.6 Výdaje na zdravotnictví.....	130
Graf 3.7 Nezaměstnanost.....	132
Graf 3.8 Průměrná hrubá nominální mzda.....	133
Graf 3.9 Vysokoškolské vzdělání.....	135
Graf 3.10 Výdaje na vzdělávání.....	135
Graf 3.11 Výdaje na výzkum, země V4.....	136
Graf 4.1 Emise SO ₂ , NO _x , VOC a skleníkových plynů celkem.....	145
Graf 4.2 Podíl environmentálních investic na HDP.....	164

TABULKY:

Tabulka 1.1 Základní údaje o zemích Visegrádské skupiny.....	104
Tabulka 2.1 Kumulativní reálný HDP (index) - V4 a EU-15.....	110
Tabulka 2.2 Doprava v zemích V4, EU a evropských státech OECD... ..	120
Tabulka 3.1 Index lidského rozvoje (2000).....	141
Tabulka 3.2 Změny HDI.....	141
Tabulka 4.1 Hlavní znečišťující látky - V4 oproti OECD (konec 90. let).....	146
Tabulka 4.2: Právní systém ochrany životního prostředí v zemích V4	154

Treść

WPROWADZENIE/STRESZCZENIE	194
1. GRUPA WYSZEHRADZKA	196
1.1 Wprowadzenie.....	196
1.2 Podstawowe dane geograficzne.....	196
1.3 Ukształtowanie terenu, wody, klimat i zasoby naturalne	198
2. GOSPODARKA.....	201
2.1 Wprowadzenie.....	201
2.2 Gospodarka centralnie planowana.....	201
2.3 Wzrost gospodarczy	202
2.4 Wewnętrzna i zewnętrzna równowaga gospodarcza	204
2.5 Rozwój sektora prywatnego w krajach wyszehradzkich.....	206
2.6 Przemysł.....	208
2.7 Rolnictwo	210
2.8 Transport.....	212
2.9 Energia.....	215
2.10 Wnioski: nowe wyzwania	219
3. SPOŁECZEŃSTWO	220
3.1 Wprowadzenie: Drugi filar ekorozwoju	220
3.2 Sytuacja demograficzna a zdrowie.....	221
3.3 Zatrudnienie i dochody.....	225
3.4 Edukacja, informacja i badania naukowe	229
3.5 Wzorce produkcji i konsumpcji.....	232
3.6 Inne zagadnienia (problemy etyczne, patologie społeczne, rozwój człowieka).....	234
3.7 Wnioski: nierównoważone społeczeństwo czy brak równowagi społecznej?	237
4. ŚRODOWISKO	238
4.1 Wprowadzenie.....	238
4.2 Odpady.....	238
4.3 Stan	241
4.4 Reakcja.....	249
4.5 Wnioski: dokonano gigantycznego postępu, ale metoda małych kroków ciężko jest niezbędna.....	265
5. WNIOSKI	266
LITERATURA	267

INFORMACJE W RAMKACH:

<i>RAMKA 2.1 Rolnictwo w Polsce i na Węgrzech</i>	<i>211</i>
<i>RAMKA 2.2 Koszty zewnętrzne transportu.....</i>	<i>214</i>
<i>RAMKA 3.1. Przemiany w systemie ochrony zdrowia w Polsce.....</i>	<i>225</i>
<i>RAMKA 3.2 Życie w świecie bez pracy: Przypadek Polski i Republiki Czeskiej.....</i>	<i>227</i>
<i>RAMKA 4.1 Jakość wód powierzchniowych w regionie wyszehradzkim.....</i>	<i>244</i>
<i>RAMKA 4.2 Ochrona przyrody w Polsce.....</i>	<i>248</i>
<i>RAMKA 4.3 Problemy ochrony przyrody na Węgrzech.....</i>	<i>249</i>
<i>RAMKA 4.4 Polska pułapka motoryzacyjna - przykład negatywnego kierunku rozwoju polityki.....</i>	<i>250</i>
<i>RAMKA 4.5 Lokalny Program Działań Ekologicznych w Elku i Radomiu.....</i>	<i>254</i>
<i>RAMKA 4.6 Miasta Ekorozwoju na Słowacji.....</i>	<i>256</i>
<i>RAMKA 4.7 Narodowa Strategia Ekorozwoju Republiki Słowackiej.....</i>	<i>258</i>

WYKRESY

<i>Rysunek 2.1 PKB (realny wzrost).....</i>	<i>203</i>
<i>Rysunek 2.2 Skumulowany wzrost (1993-2000).....</i>	<i>203</i>
<i>Rysunek 2.3 PKB na mieszkańca z uwzględnieniem parytetu siły nabywczej... 203</i>	<i>203</i>
<i>Rysunek 2.4 Poziom deficytu budżetu państwa względem PKB.....</i>	<i>203</i>
<i>Rysunek 2.5 Stopa inflacji.....</i>	<i>204</i>
<i>Rysunek 2.6 Udział bieżącego bilansu obrotów bieżących w PKB.....</i>	<i>205</i>
<i>Rysunek 2.7 Udział eksportu w PKB.....</i>	<i>205</i>
<i>Rysunek 2.8 Udział importu w PKB.....</i>	<i>206</i>
<i>Rysunek 2.9 Bezpośrednie inwestycje zagraniczne.....</i>	<i>206</i>
<i>Rysunek 2.10 Dług zagraniczny.....</i>	<i>206</i>
<i>Rysunek 2.11 Produkcja przemysłowa.....</i>	<i>208</i>
<i>Rysunek 2.12 Produkcja rolna.....</i>	<i>208</i>
<i>Rysunek 2.13 Wskaźnik motoryzacji.....</i>	<i>212</i>
<i>Rysunek 2.14 Stosunek emisji CO₂ i NO_x z zużywanego energii do PKB w krajach OECD w latach 1980 - 1998.....</i>	<i>216</i>
<i>Rysunek 3.1 Wskaźnik urodzin.....</i>	<i>222</i>
<i>Rysunek 3.2 Dzietność.....</i>	<i>222</i>
<i>Rysunek 3.3 Wzrost liczby ludności.....</i>	<i>222</i>
<i>Rysunek 3.4 Zmiana struktury wieku w latach 2000- 1990.....</i>	<i>222</i>
<i>Rysunek 3.5 Oczekiwana długość życia kobiet przy urodzeniu.....</i>	<i>223</i>
<i>Rysunek 3.6 Wydatki na ochronę zdrowia (% PKB).....</i>	<i>225</i>
<i>Rysunek 3.7 Bezrobocie.....</i>	<i>226</i>
<i>Rysunek 3.8 Średnia nominalna płaca brutto.....</i>	<i>227</i>
<i>Rysunek 3.9 Wykształcenie wyższe.....</i>	<i>229</i>
<i>Rysunek 3.10 Nakłady na edukację.....</i>	<i>229</i>
<i>Rysunek 3.11 Nakłady na prace badawczo-rozwojowe w krajach V4.....</i>	<i>231</i>
<i>Rysunek 4.1 Emisja SO₂, NO_x, LZO i GHG ogółem.....</i>	<i>241</i>

DROGA DO EKOROZWOJU - TREŚĆ

<i>Rysunek 4.2 Udział inwestycji na ochronę środowiska w PKB</i>	263
--	-----

TABLICE:

<i>Tabela 1.1 Podstawowe dane dotyczące Grupy Wyszehradzkiej</i>	196
<i>Tabela 2.1 Skumulowany realny PKB - porównanie krajów V4 i UE15</i>	202
<i>Tabela 2.2 Transport w krajach V4, UE i europejskich krajach OECD</i>	214
<i>Tabela 3.1 Indeks rozwoju cywilizacyjnego - HDI</i>	237
<i>Tabela 3.2 Zmiany wartości indeksu rozwoju cywilizacyjnego</i>	237
<i>Tabela 4.1 Podstawowe zanieczyszczenia - Porównanie V4 i OECD (koniec lat dziewięćdziesiątych)</i>	242
<i>Tabela 4.2 System prawny ochrony środowiska w krajach V4</i>	251